

LES MAP

DATAWIJSHEID

CIJFERS IN HET NIEUWS

NIEUWS
IN DE
KLAS

CIJFERS BEWIJZEN HET. OF TOCH NIET?

Wat zeggen cijfers in het nieuws nu echt.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Het aantal verkeersslachtoffers per jaar, het vertrouwen van de Belg in de politiek en het aantal betogers die mee op straat zijn gekomen.

Ons dagelijks nieuws staat vol met cijfers. Niet alleen kan je met cijfers dingen aantonen, het geeft ons ook de mogelijkheid om dingen te vatten en in perspectief te plaatsen. Vaak wordt informatie in de actualiteit gevisualiseerd, zodat je de gegevens beter zou begrijpen. Dit kan gebeuren door middel van grafieken, diagrammen, landkaarten, plattegronden,... De verzamelnaam van deze visualisaties is infografieken of illustraties.

Cijfers geven de indruk dat iets correct en betrouwbaar is. Veel meer dan wanneer een journalist spreekt over veel of een aantal. Want cijfers kunnen emoties oproepen, de aandacht trekken en mensen overtuigen. De aanwezigheid van cijfers is dus belangrijker dan de inhoud en de details die cijfers geven.

Het is wel aangeraden om alle gegevens van een infografiek grondig te bestuderen. Soms kunnen deze immers nogal een vertekend beeld geven. Uiteraard liggen sommige cijfers vast. De manier waarop iets voorgesteld wordt, hangt vaak samen met de manier waarop een gebeurtenis weergegeven wordt. Zo kunnen cijfers positief of negatief weergegeven worden afhankelijk van de boodschap die men wil brengen.

Daarom is datawijsheid belangrijk. Het is het bewust, actief, kritisch en creatief omgaan met data. Het is het vermogen om data te zoeken, vinden, beoordelen en gebruiken als informatie en het zelf produceren van data.

Maar hoe kijk je kritisch naar cijfers in nieuwsmedia? Je stelt best volgende vragen:

- 1 **BRON** Wie heeft de cijfers gepubliceerd? Van waar komt de informatie?
- 2 **DATUM** Wanneer zijn deze cijfers gepubliceerd?
Zijn de cijfers actueel?
- 3 **HOE** Kijk naar de cijfers zelf. Hoe worden de cijfers voorgesteld?
Grafiek of percentages?
- 4 **WAT** Waarover gaan deze cijfers?
- 5 **BEDOELING** Wat zeggen de cijfers echt? Wat wil men hiermee zeggen?
Welk verhaal wil men hiermee in beeld brengen?
- 6 Ga op zoek naar het originele rapport of onderzoek om na te gaan of de cijfers kloppen en juist weergegeven worden. w

EXTRA

LAGER ONDERWIJS

Inleiding — 🕒 15 min

Cijferbingo

Laat de leerlingen aan de hand van de cijferbingo verschillende cijfers in nieuwsitems zoeken (zie bijlage). Het groepje dat als eerste vijf items gevonden heeft, is gewonnen.

VOORBEREIDING LEERKRACHT

- Je zoekt op voorhand enkele artikels in verschillende nieuwsmedia waar cijfers of andere data zijn opgenomen. Of je laat de leerlingen zelf op zoek gaan naar voorbeelden in verschillende nieuwsmedia.

TIP

- Je kan ook zelf een bingo maken via online bingomakers met bepaalde cijfers of vragen.

Bespreek nadien welke cijfers de leerlingen allemaal gevonden hebben.

Mogelijke discussievragen:

- Naar wat zijn jullie op zoek gegaan in deze nieuwsberichten?
Dit zijn allemaal voorbeelden van hoe nieuwsmedia cijfers uit onderzoeken of andere bronnen aan bod laten komen.
- Hoe zijn deze cijfers in het nieuws allemaal voorgesteld?
Nieuwsmedia gebruiken vaak tabellen en grafieken.
- Wat is een infografiek? Waarom zouden journalisten gebruik maken van infografieken?
Een infografiek is een soort illustratie met tekst en beeld zoals zoals een kaart, grafiek, bord, instructieve tekening of een interactieve applicatie. Aan de hand van infografieken wordt informatie op een eenvoudige en overzichtelijke manier weergegeven. (Bron: Wikipedia)

Midden — 🕒 40 min

Je kan ervoor kiezen om beide delen te doen of slechts een van de twee.

Deel 1 — Cijfers leren lezen

De leerlingen analyseren in groepjes een infografiek uit het nieuws (krant, magazine, online media, tv, radio,...). Ze kleven deze op een papier en noteren de naam van het nieuwsmedium, de datum van wanneer deze in het nieuws verschenen zijn en het onderwerp.

- 1 De leerlingen analyseren de infografiek aan de hand van de stappen. Indien mogelijk lezen ze het nieuwsbericht nog niet. Ze proberen eerst alle info zo af te leiden. (zie bijlage voor template)
 - Wie heeft de cijfers gepubliceerd? Van waar komt de informatie?
 - Wanneer zijn deze cijfers gepubliceerd? Zijn de cijfers actueel?
 - Kijk naar de cijfers zelf. Hoe worden de cijfers voorgesteld? Grafiek of percentages?
 - Waarover gaan deze cijfers?
 - Wat wil men hiermee zeggen? Welk verhaal wil men hiermee in beeld brengen?
- 2 Vervolgens lezen de leerlingen het bijhorende nieuwsbericht. Komen hun bevindingen overeen met wat er in het nieuws verschenen is?
- 3 Bespreek nadien de resultaten in de klas.

TIP

- Je kan elk groepje op voorhand al een infografiek geven of je kan de leerlingen zelf eentje laten zoeken. Dit kan dan een voorbeeld zijn van de cijferbingo.
- **Statbel Junior:** Ontdek samen met je klas wat er allemaal in je gemeente afspeelt via Statbel Junior. Op de educatieve website, www.statbeljunior.be, kan je eenvoudige grafieken terugvinden over jullie eigen gemeente.

Deel 2 — Cijfers zelf leren visualiseren

De leerlingen gaan op zoek naar een artikel in verschillende nieuwsmedia en maken zelf een infographic over de informatie die ze uit het artikel halen. Bespreek nadien de resultaten in de klas. Niet alle informatie is geschikt om in een infographic te gieten. Sommige nieuwsitems zullen zich hier beter toe lenen dan andere.

TIP

- Je kan hiervoor een online tool gebruiken: piktochart.com of canva.com. Of je kan hen dit ook zelf laten tekenen.